

**Carta Europèa des Lengües Regionaus o Minoritàries
4au Rapòrt deth Comitad d'Expèrts sus eth compliment des
compromesi d'Esanha**

**Article 11 - Mèdia, damb mencions der Article 14 - Escambis
transfronterers**

Xavier Lamuela, Santiago de Compostela, junh 2017

Esquema dera presentacion:

- Entà cada compromés: era evaluacion deth Comitad d'Expèrts (*4ICEE 2015*) e comentaris eventuaus damb informacions de d'outes hònts, especiaument eth rapòrt de politica lingüística dera Generalitat de Catalonha entath 2015 (*IPLGC 2015*) e es enquèstes d'usatges lingüistics (*EULP*) des ans 2008 e 2013.
- Sintèsi des evaluacions deth Comitad d'Expèrts.
- Comentaris generaus sus eth compliment der article.

Evaluacion deth Comitad d'Expèrts

1.a) ena mesura qu'era ràdio e era television representen un servici public:

i) assegurar era creacion d'aumens ua estacion de ràdio e un canau de television enes lengües regionaus o minoritàries;

“Segon eth quatau rapòrt periodic, non existissen ne estacions de ràdio ne canaus de television en aranés.” (*4ICEE 2015*: § 819)

Eth Comitad d'Expèrts “celèbre es esfòrci realizadi pes autoritats e arreconeish es dificultats de crear ua estacion de ràdio e un canau de television independents en aranés. Totun, rebrembe as autoritats eth naut nivèu de compromés assumit per Espanha.” (*4ICEE 2015*: § 821)

Comentari:

- En 2015 era emisson regulara de programes en aranés dera television catalana-TV3 ei estada de mès o mens 108 minutes setmanaus de programes informatius; i cau híger era version aranesa de bères sèries documentàries. Era emisson abitua de Catalunya Ràdio de programes en aranés ei estada de 9 ores e mieja setmanaus, sense comptar es programes reemetudi; de 7 ores ena sason d'estiu. (*IPLGC 2015: 117; cf. 4ICEE 2015: § 820*)

b.i) promòir e/o facilitar era creacion d'aumens ua estacion de ràdio enes lengües regionaus o minoritàries;

“En tresau rapòrt d'evaluacion, eth Comitad d'Expèrts non ère en condicions de formular ua conclusion ath respècte d'aguest compromés.

Non se procurèc mès informacion en quatau rapòrt periodic.” (*4ICEE 2015*: §§ 822 e 823)

En consequéncia, non i a cap de conclusion deth Comitad d'Expèrts (*4ICEE 2015*: § 824).

Comentari:

- Non se nomena arren en rapòrt de politica lingüística dera Generalitat de Catalonha (*IPLGC*).

c.i) promòir e/o facilitar era creacion d'aumens un canau de television enes lengües regionaus o minoritàries;

“Segon era informacion fornida en quatau rapòrt periodic, *Lleida TV* retransmet 20 minutes per dia en aranés entà tota era província de Lhèida. Totun, non existís un canau de television.

Eth Comitad d'Expèrts considèrè com parciaument complit aquest compromés.” (*4ICEE 2015*: §§ 826 e 827)

Comentaris:

- Eth totau deth temps d'emission ei mès baish.
- Se pòt accedir as programes per Internet: <http://arantv.xiptv.cat> [18/06/2017].

d) promòir e/o facilitar era produccion e era difusion d'òbres àudio e audiovisuaus enes lengües regionaus o minoritàries;

“Segon eth quatau rapòrt periodic, es òbres d'audicion e audiovisuaus en aranés son pro escasses, damb era excepcion de quauques ues disponibles en Internet [...] e bères òbres d'informacion publica creades peth Conselh Generau d'Aran [...]. Existís tanben es prèmis anuaus *Llanterna Digital* destinadi a promòir er usatge deth catalan e der aranés en corts metratges. Ena 7au edicion, de 2013, se presentèren 35 corts metratges, 6 en aranés e 29 en catalan.” (*4ICEE 2015*: § 829)

“Eth Comitad d'Expèrts considèra com complit aquest compromés.” (*4ICEE 2015*: § 830)

Comentaris:

- Ena edicion des prèmis *Llanterna Digital* de 2015 i auec 28 corts metratges en catalan e 1 en aranés:

<http://llengua.gencat.cat/ca/detalls/noticia/Lliurats-els-Premis-Llanterna-Digital-2015> [21/06/2017].

- Era preséncia limitada d'audiovisuaus en aranés ei en relacion damb era manca d'ua politica eficaça de produccion mediatica.

e.i) promòir e/o facilitar era creacion o era mantenença d'aumens un organ de prensa enes lengües regionaus o minoritàries;

“Segon eth quatau rapòrt periodic, maugrat qu'apareish quauqui anoncis en aranés en bèri jornaus, non i a jornaus completament en aranés en format imprimit. Totun, deth 2012 ençà, existís un jornau en linha gratuít que se nomena *Jornalet*, cofinançat peth Govèrn catalan e eth Conselh Generau d'Aran. Ei eth solet de tot eth territòri occitan e publique naues diàriament.” (*4ICEE 2015*: § 832)

“Eth Comitad d'Expèrts felicite as autoritats peth sòn supòrt ath jornau en linha, e les encoratge entà que explòren amassa damb es parlants es possibilitats de publicar un jornau en format imprimit.” (*4ICEE 2015*: § 833)

Comentari:

- En aspècte dera existència de publicacions en format papèr, era situacion a empejorat: entre 1998 e 1999 se publicuèc per iniciatiua privada 214 numèros d'un jornau diari e entre 2006 e 2009 *Aran ath dia*, ua publicacion mensuai d'informacions.

ii) estièner es mesures existentes d'assistència financèra as produccions audiovisuaus en lengües regionaus o minoritàries;

“Segon eth quatau rapòrt periodic, entre 2009 e 2012, se destinèren 51,2 milions € a finançar propòstes de mèdia en catalan o en aranés o projèctes de comunicacion qu'incorporèssen eth catalan o er aranés en quauqu'un des sòns programes o des sues seccions [...]. Totun, eth Comitad d'Expèrts non a informacion sus guaires produccions audiovisuaus en aranés an recebut aquestes ajudes.” (*4ICEE 2015: § 835*)

“Eth Comitad d'Expèrts non ei en situacion de formular ua conclusion ath respècte d'aquest compromés.” (*4ICEE 2015: § 836*)

Comentari:

- Er *Informe de política lingüística 2015* dera Generalitat de Catalonha (*IPLGC 2015*) non procure tanpòc cap d'informacion precisa sus aguesta question.

g) sostier era formacion de periodistes e d'aute personau entàs mejans de comunicacion qu'empleguen es lengües regionaus o minoritàries.

“Segon eth quatau rapòrt periodic, actuaument non existís cap de formacion entà jornalistes ne d'auti treballadors d'aguest sector qu'empleguen er aranés.” (*4ICEE 2015*: § 838)

“Eth Comitad d'Expèrts considèra com incomplit aguest compromés.” (*4ICEE 2015*: § 839)

Sintèsi:

- Ath respècte d'1.a.i: non existissen ne estacions de ràdio ne canaus de television en aranés; non i a sonque ua produccion escassa enes mèdia publics catalans.
- Ath respècte d'1.b.i: non s'a hèt arren d'eficaç entà promòir era preséncia der aranés enes estacions privades.
- Ath respècte d'1.c.i: i a ua produccion fòrça limitada de programes en aranés en *Lleida TV*.

- Ath respècte d'1.d: se promò d'ua manèra limitada era produccion d'audiovisuaus en aranés.
- Ath respècte d'1.e.i: se finance parciaument un jornau digitau en occitan, *Jornalet* (<http://www.jornalet.com>). Actuaument non i a prensa escrita en format papèr.
- Ath respècte d'1.e.ii: non se hè arren entara formacion de jornalistes ne d'auti trabalhadors deth sector mediatic.

Comentaris generaus:

- Era produccion mediatica ei vertadèrament escassa. En 2008 era mejana des percentatges de consum de mèdia segon es lengües ena Val d'Aran ère era següenta (populacion de 15 ans o mès, *EULP 2008*: 165):

	aranés	catalan	espanhòl	d'aites lengües
TV	2,1%	32,1%	61,6%	4,2%
Ràdio	19,7%	43,2%	34,3%	2,9%
Prensa	2,1%	17,3%	78,3%	2,4%

Non i a dades sus eth consum mediatic ena *EULP 2013*.

- Non existís ua politica definida e seriosa de promocion des mèdia en occitan.

- Calèrie desvolopar acòrds transfronterèrs entara creacion de mèdia e era formacion de professionaus. Segon eth paragraf 888 deth rapòrt deth Comitad d'Expèrts (*4ICEE 2015*) referit ar article 14.a dera *Carta*, non i a cap d'informacion sus aguesti acòrds. Eth Comitad d'Expèrts considère com complit (*4ICEE 2015*: § 895) eth compromés de “facilitar e/o promòir era cooperacion a trauèrs des frontères, principaument enter collectivitats regionaus o locaus en territòri a on era madeisha lengua ei tenguda de manèra identica o semblanta” der article 14.b, mès, atau com se ditz en madeish rapòrt (*4ICEE 2015*: § 893), era Generalitat de Catalonha non a adoptat era Carta de Cooperacion Interregionau e Transfronterèra de desvolopament dera Lengua Occitana, deth 2011, soscrita pes regions franceses dera Naua Aquitània e d'Occitània / Pirenèus-Mediterranèa.